

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: *Mennyivel drágult minden, mióta Ripka kormánybiztos „letörte” a drágaságot.*

Forrás: *Az Újság*

Bm

1924. 11. 23.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

381.631

Hely

Idő

1924

Személy

H

381.631.1924

Mennyivel drágult meg minden, mióta Ripka kormánybiztos «letörte» a drágaságot.

Mit ígért Ripka és mit valósított meg?

Három év óta minden esztendőben volt fagyasztott hus-akció. — Nem új az olcsó alma és burgonya-akció. — Semmi sem olcsóbbodott. — Még a kenyér is megdrágult. — Kihalt a vásárcsarnok.

Hiába várták a gáz, a víz és a villany olcsóbbodását.

A főváros szerint már békeállapotok vannak és nincs szükség élelmezési akciókra.

Huszonötödikén három hónapja lesz annak, hogy Ripka Ferenc dr. kormánybiztos elfoglalta hivatalát. Biztató ígéretek hozott tarsolyában, a rég letűnt olcsó világ visszavarázsolását helyezte kilátásba, s ezekkel a pompázó délibábokkal rövid időre felüdítette a csüggedt, kimerült, semmiben sem bizakodó embereket. Az első negyedév leteltével azonban mindenki csalódottan és fanyar mosolylyal állapíthatja meg, hogy mindaz, ami boldog reménységként felsillant képzeletében, hiu ábránd volt csupán. A drágaság ma épp oly eszeveszelt táncot jár, mint annak idején, s a megélhetés könnyebbé tételére irányuló „akció” mivel sem enyhítette a helyzetet. Ha augusztusban, amikor Ripka kormánybiztos átvette a főváros irányítását, drágaság volt, akkor ez a drágaság változatlanul fennát, sőt bizonyos vonatkozásokban még hatványozódott.

A horribilis árak tudomást sem vesznek az olcsósági akcióról.

A piacon és a vásárcsarnokban éppoly bódultan, elkéseredetten és tehetetlenül járnak a gazdasszonyok, mint annakelőtte.

Van, van most már minden, ezt el kell ismerni, de ez még keservesebb helyzet, mintha nem volna. Mert mit érnek azok az ennilók, amelyek a szegény nép és a lerongyolódott középosztály számára elérhetetlen magasságokban trónolnak?

Az éttermek vendégei is inkább csak a tekintetükkel szürcsölik magukba a sok pompás ingyenséget, kitűnő falatokat, amelyeket az étlap feltár.

Mind vonzó és étvágygerjesztő falat, de valamennyinek az ára túl van azon a lehetőségén, amit a „szanált” zseb elbir.

A legtöbben végül is kénytelenek leszállni a konyhaművészet magasabb régióiból és beérni egy szerény főzelékkel, — nem is mindenkor feltétellel.

Szomorú, de így van. Sohasem volt ilyen magas számtani feladat a megélhetés.

Stabil a korona, stabil a kevés jövedelem (messze az aranyparitástól), de az aranyal is szilárdabb a drágaság.

Ebben a helyzetben azután mind tragikomikusabb a kitaratóan beharangozott olcsósági akcióról beszélni, amely meghalt, mielőtt valójában megszületett volna.

MIT ÍGÉRT RIPKA?

Arra most nem térünk ki, amit a városi igazgatással, a főváros pénzügyeivel és egyéb terveivel kapcsolatban kilátásba helyezett Ripka kormánybiztos. Csupán azok a mondatok érdekesek, amelyek az olcsósági akció, az élelmezés és álta-

stó lában a megélhetés olcsóbbá tételét hozták tudomására Budapest gondokban vergődő lakosságának.

— Tény az, hogy Bécs élelmezése kedvezőbb, mint Budapesté — mondotta. Elismerem, hogy a közlélelmezés kérdését nem fogjuk máról-holnapra csodatéképpen megoldhatni, de minden reményem megvan arra, hogy már a közeljövőben javíthatunk a helyzeten. Gondoskodunk a kenyérgyár termelésének fokozásáról, olcsó burgonya forgalombahozataláról, valamint főzelék-félékről, téli gyümölcsről és főleg a szilvaellátásról... Tárgyalunk további 4000 mázsa amerikai zsir behozataláról, de nem maradt figyelmen kívül a vaj, sajt és kondenzált tej kérdése sem...

Későbbi nyilatkozataiban nem maradt ennél a pár cikknél, hanem a leghatározottabban kijelentette, hogy az egész közlélelmezés megreformálásán dolgozik, s terveit hiúsági és egyéb szempontok jéredobásával mindenáron meg akarja valósítani...

ÉS MIT TETT RIPKA?

Hogy mi valósult meg az ígéretekből, illetve, hogy mit ért el a kormánybiztos, azt maga mondotta el nemrégiben éppen Az Újság-ban:

— Ma már mindenki 20.000 és 25.000 koronáért kaphat egy küb húst — jelentette ki. A fagyasztott husakció a legnagyobb mértékben bevált. A hatósági zöldségüzem a 3000 koronás burgonya helyett 1400 koronáért hozza a burgonyát forgalomba. Megindult az olcsó alma- és tojás-akció. Ezenfelül vasúti díjkezdvezményt szereztem az élőállatszállítmányokra, aminek hatása legfőként a baromfiaknál lesz rövidesen érezhető...

SEMMI SEM ÚJ A NAP ALATT.

Ez a felsorolás is bizonyítja, hogy az élelmezés terén csak csekély eredményre lehet reámutatni. A helyzet egy alapos ismerője a következő információkat adta Az Újság munkatársának:

— A kormánybiztos által hangoztatott ered

mények nem sokban járulnak hozzá a drágaság csökkentéséhez.

Egyedül a fagyasztott husakeió jelentős, de körülbelül ezt három esztendeje minden évben megvalósította a főváros közéletmezési osztálya.

Ugyanígy nem speciálisan a kormánybiztos elhatározásától függött a burgonya- és alma-akció, mert ez is állandósult téli kedvezménye a fővárosnak.

Maradna a vasuti tarifakedvezmény, amely az árakban egyáltalán nem érezteti hatását, legfeljebb csak abban, hogy azóta kiadósabb a felhozatal.

Kevés olcsó baromfi mindenesetre többet érne a szegényebb lakosoknak, mint a sok drága áru... De meg a baromfi amugysem népelemezési cikk, mert a legtöbb embernek még a mainál sokkal olcsóbb szárnyasállatra sem telne.

Ha csak a konkrét ígéretek szövegét szembe a kormánybiztos akcióival, akkor megállapítható, hogy nem valósult meg: az olcsó főzelék-, a téli gyümölcs és az amerikai zsirakeió, de ugyanígy nem tapasztaljuk a vaj és a sajtarak olcsóbbodását sem.

Sőt itt határozottan drágulás mutatkozik. A kondenzált tejakció, amely nyilván a tejárak olcsóbbodását lett volna hivatva előidézni, szintén késik...

— Ezenfelül ugyiszólván teljesen változatlan a helyzet a huspicacon és a zsir, valamint a főze-

lék és gyümölcsárak terén.

Azóta megdrágult a liszt és ennek következtében a legtöbb élelmiszk, a kenyér.

A kenyérárak emelkedése természetesen minden vonalon érezteti káros hatását. Drágább lett a fűtés is, ami a téli időszakban a lehető legsúlyosabb.

De elmaradt a városi üzemi szolgáltatások: a gáz, a víz, a villany árának olcsóbbodása, ami nélkül egyetlen ipari cikk árának lejjebb szállítása sem várható.

Nem lehet követelni, hogy a kereskedők, iparosok leszállítsák áraikat, s olcsóbbá tegyék a megélhetést, amikor a főváros nem enyhíti az életre súlyosan reánehazódó terheket.

— Különben is nevétséges valami olcsóbbodásról beszélni — fejezte be méla rezignációval informátorunk —, amikor a főváros azon mesterkedik, milyen új adó- és egyéb terhekkal sújthatja a lakosságot.

Önálló községi jövedelmi adót léptetnek életbe az ezernyi adó mellé, amelyek alatt roskadozik mindenki.

Bécsben az adórendszert tanulmányozzák. Január 1-én pedig áttérnek az aranyparitásra, hogy szánhassák a városi háztartást, pusztulásra ítélik a magánháztartásokat. Ez a hü tükörképe annak a fura akciónak, amit „olcsósági” jelzővel ruháztak fel...

Fellendült a lóhúsmezárszék forgalma.

A vásárcsarnokban az a legmeglepőbb, hogy majdnem üres. Nem az árubódék és elárusítóhelyek tátonganak az ürességtől, hanem maga a csarnok kong — vevőközönség híján. Akik gondokba merülten ténferregnek a csarnok árúsióhelyei között, azok félve tekintgetnek az ártáblákra. A mézárosok frontján meg-megáll néha egy-egy vevő.

— *Tarját, lapokát, felsálszeletet?* — tudakolja a mézáros.

— *Jó lesz nekem egy kis vagdalék is!* — feleli egy kalapos hölgy, aki valaha jobb napokat látott.

Az olcsósági akció itt valóban megindult, mert mindenki az olcsóbbfajta, tehát másodrendű húsokat keresi.

A jobbminőségű húsajták, mint a piaci münyelv mondja, — csak *dekának*, azaz tíz-tizenöt dekanéknént vásárolják. Valamivel élénkebb a kereslet a kolbászárú és a pörkölt-gulyáshusfélékben.

A lóhúsárúsióhelyeken (ez ma a legolcsóbb hús, még a fagyasztott húsul is olcsóbb) olyanok fordulnak meg, akik boldog béke-években megsértődtek volna, ha valaki fel is tétélezi róliuk, hogy lóhúst fogyasztanak...

A tojáskereskedők onotán ásitoznak bódéikban. A közönség inkább áll órákosszat a községi élelmiszerüzem üzletei előtt az 1700 koronás tojásért, mind vásárolja az ezer koronával drágább tojást. Mert hiszen minőség tekintetében egyik sem kifogástalan.

A „lámpázott“ tojás között is gyakori rossz, a hűtőházi tojások pedig a téli időben eléggé tűrhetőek.

Kint a baromfi piacon a természetes kofák nagyon várják a vevőt.

— Nincs üzlet? — kérdem.

— Ah dehogy — feleli elkéseredetten a kofa. Nem eszik itt már senki sem liba, vagy csirkehúst!... Legfeljebb ha vasárnapra megreszkíroznak egy-egy csirkét... No meg akkor kell baromfi, ha beteg van a házndl...

Negyed év mérlege.

Táblázatszerűen összeállítottuk a piaci árakat, amely a Ripka kormánybiztos hivatalbalépésekor, augusztus 25-én érvényes árakat állítja szembe a november 20-án, három hónappal később érvényes árakkal. Ez a táblázat mindennél ékebb bizonyítéka annak, hogy az olcsósági akció során, minden megdrágult.

TÁBLÁZAT A PIACI ÉS CSARNOKI ÁRAKRÓL:

HUSPIAC:

	VIII. 25-én:	XI. 20-án:
Marhahus I. rendű	34000—52000	36000—52000
Marhahus II. rendű	24000—28000	28000—34000
Borjuhús I. rendű	40000—58000	40000—60000
Borjuhús II. rendű	20000—28000	32000—38000
Csont	6000	6000
Sertés hús	40000—48000	42000—56000
Sertészsír	42000—44000	40000—42000
Háj	44000—45000	42000—44000
Szalonna	40000	38000—39000
Kolbászárú	20000—40000	24000—48000
Sonka	110000—120000	110000—150000

BAROMFIPIAC:

Liba	40000—50000	35000—40000
csirke	35000—45000	35000—40000
	25000	30—50000

A derék kofa valóban jó pszichológus. Szomorúan jellemző tünet, de így van. Csak akkor fő a tyuk a pesti ember fazékában, ha valaki meg-betegszik, s egy kis jó huslevest után ábitozik.

Egy urlasszony odébb libára alkudozik. Kiderül, hogy 200.000 korona az ára, hát csak-hamar odébbáll.

— Miért nem adja olcsóbban a baromfit? — förmedek rá egy kofára. Hiszen már olcsóbban szállítja a vasut!...

— Olcsóbban! — kiáltja az asszony, s olyan fenyegető pillantást vet reám, hogy sietve abba kell hagynom a kérdészködést.

A családottak és azok, akiknek tárcája nem duzzad az aranyparitástól, a *zöldség, jözelék és hüvelygések* piacán keresnek vigasztalást. Ez ma a pesti emberek zömének a főtápláléka.

Kel... krumpli... bab... De még ez is vég-telenül drága, a horribilis zslr- és tüzelőszer-árak mellett.

A gyümölcs piacon legfeljebb csak az almának van keletje. A drága gesztenye, füge, vagy pláne narancs, banán és datolya senkit sem érdekel. Érdeklődés nélkül mennek el a hivatott déli-gyümölcs-halmok mellett az emberek.

Negyedkilő, vagy félkilő alma, ez ma minden.

S az is az olcsóbb fajtából. Még azoknak is az ütődött-törődött alma a vasárnapi csemegejük, akiknek valaha *anandst* tálatlak fel díszesen az asztalukra.

Jellemzésül pedig itt egy vasárnapi menü:

Huslevest, marhahús, tormamártással és egy kis burgonyakörítést.

— *Egyéb?*

— *Semmi egyéb!*

Ezt egy ismert urasszony mondta távozóban a csarnok kapujában, miközben kis szatyor-ját, amelyben kelkáposzta árválkodott, szegyen-kezve igyekezett eltakarni.

Birkahús	28000—32000	28000—34000
Hal	30000—50000	35000—45000

FŐZELÉKPIAC:

Burgonya	2100—3000	2000—2700
Burgonya (községi)	2100	1400
Zöldség	1500—3000	4000
Káposzta	2500	2500
Hagyma	3600	4000
Gomba	35000—50000	80000—150000
Kel	3000	4000

TEJTERMÉK, TOJÁSPIAC:

Vaj	70000—86000	80000—96000
Tej	6200—6400	5600—5800
Tojás	1400—1500	2300—2700
		községi 1700

GYÜMÖLCSPIAC:

Alma	4000—8000	8000—16000
Körte	5000—10000	16000—20000

GUNDEL KÁROLY A VENDEGLŐI ÁRAKRÓL.

Megkérdeztük *Gundel* Károlyt, hogy milyen a *vendéglői helyzet* az olcsósági akció óta. *Gundel* a következő érdekes megállapításokat tette:

— *Azóta a helyzet meglehetősen stabilizálódott.*

Inkább emelkedtek az árak, mintsem olcsóbbodtak. Az élelmicikkdrágaságnak szerintem legfőként az az oka, hogy a cikkek nagyon sok kézen mennek keresztül.

Ami azonban a legnagyobb baj, nemcsak a közvetítőkereskedelem hasznát kell többibben megfizetni, hanem minden egyes stációnál a forgalmi adót is.

Már maga a közvetítő cég rezsije is nagyon megdrágítja az árut, de mindenkor még ehhez is hozzászámítják a 3 százalékos forgalmi adót, ami egyenesen megfizethetlenné tesz mindent. Ezt azután az a közönség sinyl meg, amelynek a helyzete amúgy is elviselhetetlen.

Tarthatatlan a mai luxusadórendszer is, amelyhez néhol még külön forgalmi adó is járul.

— Lehetetlen, hogy amikor a magánháztartásokban a kecségét, a kaviárt, a scampit minden különösebb megterhelés nélkül, luxusadó-mentesen szolgálhatják fel, akkor a vendéglői publikum kénytelen legyen a legszerényebb keretek között elfogyasztott ily ingyencsúcsok után luxusadót fizetni. Holott

a legtöbb ember a körülmények folytán: vagy mert nincsen otthona, vagy mert nem vezet háztartást, étkezik vendéglőben

— Ezeket a közönség csak addig volt képes megfizetni, amíg a korona folytonos romlása következtében *abban az álomban ringatta magát, hogy tőkepénzes*, mert valójában akkor bővebben tellett. Most azonban kénytelenek erre,

ha a korona javulása, illetve stabilitása folytán effektíve „gazdagabbak” is, mégis csak szegényebbek, kevésbé tehetősek lettek.

— A vendéglői forgalmat főként az csökkentette, hogy a kereseti lehetőségek megcsappantak. Az itteni helyzetet a legjobban jellemzi, hogy a legkitűnőbb hizott amerikai marhahús ára, amelyet a földgolyó másik oldaláról szállítanak ide, közel ötven százalékkal olcsóbb, mint a hazai néha silányabb marhahúsoké. Ugyanez áll a gyümölcsre is. Most már van bőven déligyümölcs, meglátjuk, hogy a hazai gyümölcsárakat visszaszorítja-e.

VAJNA EDE TANÁCSNOK NYILATKOZATA.

Vajna Ede fővárosi tanácsnok, a közéleti osztály vezetője a legilletékesebb arra, hogy az élelmiszer-akcióról és a piaci áralakulásról nyilatkozzék. A következőkben volt szíves megvilágítani a helyzetet:

— Kétségtelen, hogy *stagnálás van a piaci árak terén,*

egyedül a marha- és sertéspiacon mutatkozik újabban valamelyes enyhülés.

Ez nyilván annak tudható be, hogy a főváros nagy tömegben hozott forgalomba olcsó marhahúst, de azt

sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a hús fogyasztás újból csökkent, s nem lehetetlen, hogy emiatt szálltak lejjebb az árakkal.

— A kenyér kissé megdrágult a közelmúltban, mert a gabona- és lisztárak emelkedtek s ez maga után vonta a kenyérárak arányos drágulását is. A burgonya és a tej ára nagyjában nem változott.

A vajpiacon ugyancsak drágulás mutatkozik, mert a karácsonyi ünnepekre sokan összegyűjtik a vaját.

A karácsonyi vásár mindenkori árdrágulása már előreveti árnyékát... A tojás ára ebben az időszakban rendszerint emelkedni szokott, mert a tojástermelés télen csökken. *Az idén ez az ár-emelkedés szerencsére nem következett be a szokott mértékben, mert a főváros által beraktározott tojáskészletek jórészt fedezik a piaci szükségletet.* A baromfi piacon az árak türehetőek.

A vasúti tarifakedvezmény hatása nem is abban mutatkozik, hogy a piaci árak azonnal leszállanak,

hanem a nagyobb arányú felhozatal következtében óriási készletek gyűlnek össze, s ez hoz létre kedvező áralakulást.

Arra a kérdésre, hogy a télen, illetve a közelgő karácsony és újév alkalmával nem tervez-e a főváros a korábbi évekhez hasonlóan olcsó élelmiszer-akciót, Vajna tanácsnok így válaszolt:

— *Ilyen akció nem készül, mert a hivatalos felfogás szerint az élelmiszer-terén helyreállottak a békeállapotok, amikor az alkalmi akciók nem indokoltak.*

Budapest népe tehát — a fentiekből kiderül, — nagyon áhitozik az *olcsóság* után. Ripka kormánybiztos valóban eltalálta: ez az egyetlen segítség! De ne az „akciók” ólomlábán jöjjön, hanem a tett és cselekvés gyorsvonatán robogjon be, — további háromhónapos késedelem nélkül...